

Прокуратура України

ЧЕРНІГІВСЬКА ОБЛАСНА ПРОКУРАТУРА

вул. Князя Чорного, 9, м. Чернігів, 14000 факс: (0462) 77-70-28

e-mail: sekretariat@chrg.gp.gov.ua, web: <https://chrg.gp.gov.ua>

Код ЄДРПОУ 02910114

ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПІДОЗРУ У ВЧИНЕННІ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ

м. Чернігів

08.10.2022

Прокурор у кримінальному провадженні - прокурор відділу Чернігівської обласної прокуратури Крупко Сергій Володимирович, розглянувши матеріали досудового розслідування, внесеного до Єдиного реєстру досудових розслідувань за № 22022270000000032 від 17.05.2022 за ознаками кримінальних правопорушень, передбачених ч. 1 ст. 438, ч. 2 ст. 438 Кримінального кодексу України, та встановивши наявність достатніх доказів для повідомлення особи про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, відповідно до ст. ст. 36, 42, 276-278 Кримінального процесуального кодексу України, -

ПОВІДОМИВ:

Борисову Олексію Сергійовичу,
04.01.1992 року народження,
уродженцю м. Петровська Саратовської
області російської федерації
проживаючому за адресою: російська
федерація, республіка Тива, м. Кизил,
вул. 90-ліття ТАР, 2-А,
громадянину російської федерації

про те, що він підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 28, ч. 1 ст. 438 КК України (порушення законів та звичаїв війни), а саме у жорстокому поводженні з цивільним населенням, інших порушеннях законів та звичаїв війни, що передбачені міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, вчинених групою осіб.

**Фактичні обставини кримінального правопорушення,
у вчиненні якого підозрюється особа:**

24 жовтня 1945 року набув чинності Статут Організації Об'єднаних Націй, підписаний 26 червня 1945 року, яким фактично створено Організацію Об'єднаних Націй (далі – ООН).

До складу ООН входять Україна, російська федерація та ще 49 країн-засновниць, а також інші країни світу.

Відповідно до частини 4 статті 2 Статуту ООН, усі Члени вказаної організації утримуються в своїх міжнародних відносинах від погрози силою або її застосування як проти територіальної недоторканності або політичної незалежності будь-якої держави, так і будь-яким іншим чином, несумісним із Цілями Об'єднаних Націй.

Декларацією Генеральної Асамблеї ООН № 36/103 від 09 грудня 1981 року про недопустимість інтервенції та втручання у внутрішні справи держав та резолюціями: № 2131 (XX) від 21 грудня 1965 року, що містить Декларацію про неприпустимість втручання у внутрішні справи держав та про захист їх незалежності та суверенітету; № 2625 (XXV) від 24 жовтня 1970 року, що містить Декларацію про принципи міжнародного права, що стосуються дружніх відносин і співробітництва між державами відповідно до Статуту ООН; № 2734 (XXV) від 16 грудня 1970 року, що містить Декларацію про зміцнення міжнародної безпеки, та № 3314 (XXIX) від 14 грудня 1974 року, що містить Визначення агресії, – установлено, що жодна з держав не має права здійснювати інтервенцію чи втручання у будь-якій формі або з будь-якої причини у внутрішні та зовнішні справи інших держав. Цими ж міжнародними документами закріплено обов'язок держав: утримуватися від озброєної інтервенції, підривної діяльності, військової окупації, здійснення сприяння, заохочення чи підтримки сепаратистської діяльності; не допускати на власній території навчання, фінансування та вербовки найманців чи засилання таких найманців на територію іншої держави.

Крім того, у статтях 1-5 Резолюції Генеральної Асамблеї ООН від 14 грудня 1974 року № 3314 (XXIX) серед іншого визначено, що ознаками агресії є застосування збройної сили державою проти суверенітету, територіальної недоторканності чи політичної незалежності іншої держави, застосування збройної сили державою в порушення Статуту ООН.

Будь-яке з наступних діянь, незалежно від оголошення війни, кваліфікується як акт агресії:

- вторгнення або напад збройних сил держави на територію іншої держави або будь-яка військова окупація, який би тимчасовий характер вона не мала, яка є результатом такого вторгнення або нападу, або будь-яка анексія із застосуванням сили території іншої держави або частини її;
- бомбардування збройними силами держави території іншої держави або застосування будь-якої зброї державою проти території іншої держави;
- блокада портів або берегів держави збройними силами іншої держави;
- напад збройними силами держави на сухопутні, морські або повітряні сили, або морські та повітряні флоти іншої держави;
- застосування збройних сил однієї держави, що знаходяться на території іншої держави за угодою з приймаючою державою, у порушення умов,

передбачених в угоді, або будь-яке продовження їх перебування на такій території після припинення дії угоди;

- дія держави, яка дозволяє, щоб її територія, яку вона надала в розпорядження іншої держави, використовувалася цією іншою державою для здійснення акту агресії проти третьої держави;

- засилання державою або від імені держави збройних банд, груп, іррегулярних сил або найманців, які здійснюють акти застосування збройної сили проти іншої держави, які мають настільки серйозний характер, що це є рівносильним наведеним вище актам, або її значна участь у них.

У преамбулі Декларації про державний суверенітет України від 16 липня 1990 року (далі – Декларація) вказано, що Верховна Рада Української Радянської Соціалістичної Республіки проголошує державний суверенітет України як верховенство, самостійність, повноту і неподільність влади Республіки в межах її території та незалежність і рівноправність у зовнішніх зносинах.

Відповідно до розділу V Декларації, територія України в існуючих кордонах є недоторканною і не може бути змінена та використана без її згоди.

Незалежність України визнали держави світу, серед яких і російська федерація.

Згідно з пунктами 1, 2 Меморандуму про гарантії безпеки у зв'язку з приєднанням України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї від 05 грудня 1994 року російська федерація, Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії і Сполучені Штати Америки підтвердили Україні своє зобов'язання згідно з принципами Заключного акта Наради з безпеки та співробітництва в Європі від 01 серпня 1975 року поважати незалежність і суверенітет та існуючі кордони України, зобов'язалися утримуватися від загрози силою чи її використання проти територіальної цілісності чи політичної незалежності України, і що ніяка їхня зброя ніколи не буде використовуватися проти України, крім цілей самооборони, або будь-яким іншим чином згідно зі Статутом ООН.

Відповідно до опису і карти державного кордону, які є додатками до Договору між Україною та російською федерацією про українсько-російський державний кордон від 28 січня 2003 року (ратифікований російською федерацією 22 квітня 2004 року), територія Автономної Республіки Крим (далі – АР Крим), м. Севастополя, Донецької і Луганської областей відноситься до території України.

Статтями 1, 2 Конституції України визначено, що Україна є суверенною і незалежною, демократичною, соціальною, правовою державою. Суверенітет України поширюється на всю її територію, яка в межах існуючого кордону є цілісною і недоторканною.

Статтею 73 Конституції України закріплено, що виключно всеукраїнським референдумом вирішуються питання про зміну території України.

У відповідності до статей 51 та 52 Додаткового протоколу до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I) від 8 червня 1977 року цивільне населення й

окремі цивільні особи користуються загальним захистом від небезпек, що виникають у зв'язку з воєнними операціями. Цивільне населення як таке, а також окремі цивільні особи не повинні бути об'єктом нападів. Заборонено акти насильства чи загрози насильства, що мають головною метою тероризувати цивільне населення. Цивільні об'єкти не повинні бути об'єктом нападу або репресалій. Цивільними об'єктами є всі ті об'єкти, які не є воєнними об'єктами.

Відповідно до ст. 75 Додаткового протоколу до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I) від 8 червня 1977 року тією мірою, якою їх торкається ситуація, зазначена у статті 1 цього Протоколу, з особами, які перебувають під владою сторони, що бере участь у конфлікті, і не користуються сприятливим ставленням згідно з Конвенціями [995_151](#), [995_152](#), [995_153](#), [995_154](#) або згідно з цим Протоколом, за всіх обставин поводяться гуманно, і вони, як мінімум, користуються захистом, передбаченим у цій статті, без будь-якої несприятливої різниці, заснованої на ознаках раси, кольору шкіри, статі, мови, релігії чи віросповідання, політичних або інших переконань, національного чи соціального походження, майнового стану, народження чи іншого статусу або на яких-небудь інших подібних критеріях. Кожна сторона має з повагою ставитися до особи, честі, переконань та релігійних обрядів усіх таких осіб. Заборонені й будуть залишатися забороненими в будь-який час і в будь-якому місці такі дії, незалежно від того, чиняться вони представниками цивільних чи воєнних органів: а) насильство над життям, здоров'ям і фізичним та психічним станом осіб, зокрема: а.1) вбивство; а.2) катування всіх видів - фізичні чи психічні; а.3) тілесні покарання; а.4) каліцтво; б) знущання над людською гідністю, зокрема, принижуюче й образливе поводження, примус до проституції чи непристойне посягання в будь-якій його формі; с) взяття заручників; d) колективне покарання; і е) погрози вчинити будь-яку з вищезазначених дій. Жінки користуються особливою повагою і їм забезпечується захист, зокрема, від зґвалтування, примусу до проституції і будь-яких інших форм непристойних посягань. Діти користуються особливою повагою, і їм забезпечується захист від будь-якого роду непристойних посягань.

Відповідно до ст. 3 Конвенції про захист цивільного населення під час війни від 12 серпня 1949 року (далі - Конвенція) у разі збройного конфлікту, який не має міжнародного характеру й виникає на території однієї з Високих Договірних Сторін, кожна сторона конфлікту зобов'язана застосовувати як мінімум такі положення: з особами, які не беруть активної участі в бойових діях, у тому числі з особами зі складу збройних сил, що склали зброю, а також із тими, хто *hors de combat** унаслідок хвороби, поранення, затримання чи з будь-якої іншої причини, поводяться гуманно, без будь-якої ворожої дискримінації, причиною якої слугують раса, колір шкіри, релігія чи вірування, стать, походження чи майновий стан чи будь-які інші подібні критерії.

Із цією метою є забороненими й залишатимуться забороненими будь-коли та будь-де такі діяння стосовно зазначених вище осіб: а) насилля над життям й особистістю, зокрема всі види вбивств, завдання каліцтва, жорстоке поводження й тортури; б) захоплення заручників; с) наруга над людською гідністю, зокрема

образливе та принизливе поводження; d) засудження та застосування покарання без попереднього судового рішення, винесеного судом, який створено належним чином і який надає судові гарантії, визнані цивілізованими народами як необхідні.

Згідно зі ст. 27 Конвенції особи, що перебувають під захистом, мають право за будь-яких обставин, на особисту повагу, повагу до своєї честі, права на сім'ю, їхніх релігійних переконань та обрядів, звичок та звичаїв. До них завжди слід ставитися гуманно й захищати їх, зокрема, від будь-якого акту насильства чи залякування, від образ та цікавості натовпу. Жінки потребують особливого захисту від будь-якого зазіхання на їхню честь, і, зокрема, захисту від зґвалтування, примушування до проституції чи будь-якої іншої форми посягання на їхню моральність. З урахуванням положень стосовно здоров'я, віку та статі, сторона конфлікту, під владою якої є особи, що перебувають під захистом, має право поводитися з усіма ними однаково, без жодної дискримінації, зокрема стосовно раси, релігії або політичних переконань.

У відповідності до ст. 32 Конвенції про захист цивільного населення під час війни від 12 серпня 1949 року Високі Договірні Сторони спеціально дають згоду на те, що їм забороняється застосування будь-яких заходів, які можуть завдати фізичних страждань або призвести до знищення осіб, що перебувають під захистом, які є під їхньою владою. Ця заборона поширюється не лише на вбивства, тортури, тілесні покарання, калічення та медичні чи наукові дослідження, які не викликані потребою лікування особи, що перебуває під захистом, а й на будь-яке інше брутальне поводження з боку як цивільних, так і військових властей.

Відповідно до ст. 34 Конвенції захоплення заручників забороняється.

Заборона використання цивільного населення як «живих щитів» закріплена у статті 28 IV Женевської конвенції, статті 51 Додаткового протоколу до женевських конвенцій.

Зокрема, ст. 28 Конвенції про захист цивільного населення під час війни від 12 серпня 1949 року передбачає, що присутність будь-якої особи, яка перебуває під захистом, у будь-яких пунктах чи районах не може бути використана для захисту цих місць від воєнних операцій.

У відповідності до статті 51 Додаткового протоколу до Женевських конвенцій присутність або пересування цивільного населення або окремих цивільних осіб не повинні використовуватись для захисту певних пунктів або районів від воєнних дій, зокрема у спробах захистити воєнні об'єкти від нападу або прикрити воєнні дії, сприяти чи перешкодити їм. Сторони, що перебувають у конфлікті, не повинні направляти пересування цивільного населення або окремих цивільних осіб з метою спробувати захистити воєнні об'єкти від нападу чи прикрити воєнні операції.

Згідно ст. 147 Конвенції серйозні порушення, про які йдеться в цій Конвенції, становлять такі порушення, що охоплюють такі дії, якщо їх здійснено проти осіб або власності, які перебувають під захистом цієї Конвенції: умисне вбивство, тортури або нелюдяне поводження, зокрема біологічні експерименти, які умисно спричинять великі страждання чи серйозні травми тілу чи здоров'ю,

нелегальна депортація чи переведення або нелегальне ув'язнення особи, що перебуває під захистом, примушення особи, що перебуває під захистом, служити в збройних силах ворожої держави, або умисне відбирання в особи, що перебуває під захистом, прав на справедливий і офіційний судовий процес, рекомендований цією Конвенцією, захоплення полонених і широкомасштабне руйнування і привласнення власності, не виправдане воєнною необхідністю, і здійснюване незаконним чином і безцільно.

Статтею 6 Закону України «Про правонаступництво України» від 12 вересня 1991 року Україна підтверджує свої зобов'язання за міжнародними договорами, укладеними Українською РСР до проголошення незалежності України.

Упродовж 2013 року у зв'язку з демократичними процесами, які відбувалися на території України, у представників влади російської федерації та службових осіб з числа керівництва збройних сил російської федерації, досудове розслідування та судовий розгляд щодо яких здійснюється в інших кримінальних провадженнях, виник злочинний умисел на вчинення протиправних дій, спрямованих на порушення суверенітету і територіальної цілісності України, зміну меж її території та державного кордону на порушення порядку, встановленого Конституцією України.

Мотивами зазначеного умислу стали євроінтеграційний курс розвитку України, підготовка до підписання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії та їхніми державами-членами, які були розцінені представниками влади і збройних сил російської федерації як безпосередня загроза економічним та геополітичним інтересам російської федерації, що сприятиме втраті впливу над політичними процесами в Україні та позбавить контролю над її економічною діяльністю, призведе до поглиблення співпраці України з Організацією Північноатлантичного договору з метою досягнення критеріїв, необхідних для набуття членства у цій організації та можливої денонсації угод щодо тимчасового розташування Чорноморського флоту російської федерації на території України – в АР Крим та м. Севастополі.

Свою злочинну мету співучасники з числа представників влади та збройних сил російської федерації вирішили досягти шляхом розв'язання та ведення агресивної війни проти України з використанням підпорядкованих підрозділів і військовослужбовців збройних сил російської федерації, у тому числі дислокованих на підставі міжнародних угод на території АР Крим і м. Севастополя, а також залучення до виконання злочинного плану інших осіб, у тому числі громадян України та російської федерації, створення і фінансування не передбачених законом збройних формувань та вчинення інших злочинів.

При цьому вони усвідомлювали, що такі протиправні дії призведуть до порушення суверенітету і територіальної цілісності України, незаконної зміни меж її території та державного кордону, заподіяння значних матеріальних збитків та інших тяжких наслідків, передбачали і прагнули їх настання.

З метою реалізації вказаного умислу впродовж 2013 року на території російської федерації службові особи Генерального штабу збройних сил

російської федерації, на виконання наказів та під безпосереднім керівництвом представників влади та службових осіб збройних сил російської федерації, досудове розслідування та судовий розгляд щодо яких здійснюється в інших кримінальних провадженнях, розробили злочинний план, яким передбачалося досягнення військово-політичних цілей російської федерації, які, на думку співучасників, були прямо пов'язані з необхідністю незаконної окупації та подальшої анексії АР Крим, м. Севастополя та південно-східних регіонів України та, поряд із застосуванням політичних, дипломатичних, економічних та інформаційних заходів, використання протестного потенціалу населення південно-східних регіонів України для організації сепаратистських референдумів, спрямованих на порушення територіальної цілісності України.

Ураховуючи, що територія АР Крим та м. Севастополя мала найбільше військово-стратегічне значення для представників влади та збройних сил російської федерації серед інших територій України, які були об'єктом їх злочинного посягання, а також те, що на вказаній території дислокувалися підрозділи Чорноморського флоту російської федерації, це сприяло найбільш прихованому використанню регулярних військ збройних сил російської федерації поряд з іншими елементами гібридної війни, а тому ведення гібридної війни проти України співучасники злочинного плану вирішили розпочати на території півострова Крим.

Для ефективної реалізації плану вирішено залучити військовослужбовців збройних сил російської федерації, співробітників інших силових відомств російської федерації, представників влади, інших громадян російської федерації та України. Крім того, з цією ж метою, представниками влади російської федерації створено та озброєно іррегулярні незаконні збройні формування, озброєні банди та групи найманців, якими керували офіцери спецслужб і збройних сил російської федерації.

Так, починаючи з 20 лютого 2014 року для реалізації вищезазначеного умислу, з метою блокування та захоплення адміністративних будівель і ключових об'єктів військової та цивільної інфраструктури для забезпечення військової окупації та подальшої анексії російською федерацією території АР Крим і м. Севастополя, на територію суверенної держави Україна, а саме АР Крим і м. Севастополь, здійснено вторгнення військовим, морським та повітряним транспортом окремих підрозділів збройних сил російської федерації.

У подальшому військовослужбовцями збройних сил російської федерації здійснено захоплення будівель центральних органів влади АР Крим та встановлено контроль над їхньою діяльністю з метою забезпечення прийняття вигідних та необхідних для російської федерації рішень. Крім того здійснено блокування автошляхів, захоплення аеропортів та транспортних підприємств, військових частин Збройних Сил України, пошкодження та знищення військового майна, що має важливе оборонне значення для України.

Відтак всупереч міжнародному правопорядку, з нехтуванням державного суверенітету та територіальної цілісності України, починаючи з 20 лютого 2014 року, представниками влади російської федерації і службовими особами

збройних сил російської федерації розпочато збройне вторгнення регулярних військ російської федерації на територію України з метою зміни меж території та державного кордону України, на порушення порядку, встановленого Конституцією України, та військової окупації території АР Крим і м. Севастополя.

Також представниками влади і збройних сил російської федерації вчинялися дії щодо зміни меж території та державного кордону України на іншій території України.

Так, вказаними особами у березні – квітні 2014 року організовувалися та проводилися антиурядові протестні акції, найбільш масові з яких – у Луганській, Донецькій, Харківській, Дніпропетровській, Запорізькій, Миколаївській, Херсонській та Одеській областях з метою поширення сепаратистських проросійських гасел та здійснення силового захоплення адміністративних будівель органів державної влади для послідувочої організації незаконних референдумів, спрямованих на порушення територіальної цілісності України.

З метою гарантованого досягнення указаних цілей та створення видимості того, що в Україні триває внутрішній конфлікт, представники влади та збройних сил російської федерації вирішили створити на її території терористичні організації, які поряд із основною функцією – здійснення терористичної діяльності, створювали враження діяльності в межах Донецької та Луганської областей опозиційних сил, які нібито від імені та за цілковитої підтримки місцевого населення відстоюють їх право на самовизначення та незалежність, що прямо суперечить Конституції України та нормам міжнародного права.

Так, під безпосереднім керівництвом та контролем нестворених на цей час представників влади та збройних сил російської федерації, 07 квітня 2014 року на території Донецької області України створено терористичну організацію «Донецька народна республіка» (далі – «ДНР»), а 27 квітня 2014 року на території Луганської області України – терористичну організацію «Луганська народна республіка» (далі – «ЛНР»), у складі яких утворені незаконні збройні формування, які функціонують і по теперішній час.

Контроль та координація діяльності цих терористичних організацій, як і їх фінансове та матеріальне забезпечення, у тому числі зброєю, боєприпасами, військовою технікою, здійснюється представниками влади та збройних сил російської федерації.

Основними завданнями учасників указаних терористичних організацій є насильницьке повалення конституційного ладу, захоплення державної влади в Україні, зміна меж території та державного кордону України на порушення порядку, встановленого Конституцією України, шляхом застосування зброї, вчинення терористичних актів – здійснення вибухів, підпалів та інших дій, які створюють небезпеку для життя та здоров'я людини, загрозу заподіяння значної майнової шкоди та настання інших тяжких наслідків.

Незаконні збройні формування терористичних організацій «ДНР» і «ЛНР», іррегулярні збройні формування російської федерації та військовослужбовці збройних сил російської федерації чинять збройний опір Україні у відновленні територіальної цілісності та забезпеченні правопорядку, при цьому учасники

політичного блоку вказаних терористичних організацій, за підтримки та сприяння представників влади російської федерації під виглядом органів державної влади, створили окупаційні адміністрації російської федерації, які забезпечують подальшу окупацію та здійснюють управління вказаними територіями на місцевому рівні.

З огляду на викладене, між державами збройних сил російською федерацією та Україна з 20 лютого 2014 року триває збройний конфлікт міжнародного характеру.

Оскільки окупація АР Крим і м. Севастополя, частини Донецької і Луганської областей України не принесла бажаних результатів у вигляді встановлення впливу над політичними та економічними процесами в Україні, відмови від співпраці України з Організацією Північноатлантичного договору з метою досягнення критеріїв, необхідних для набуття членства у цій організації, та відмови від євроінтеграційного курсу розвитку країни, вищим політичним і військовим керівництвом російської федерації вирішено перейти до наступного етапу збройної агресії проти України, розв'язаної ще з лютого 2014 року, а саме до повномасштабного вторгнення на територію України із застосуванням збройних сил російської федерації та інших військових формувань російської федерації.

З листопада 2021 року представники влади та збройних сил російської федерації, з метою підготовки до повномасштабного нападу на Україну, організували перекидання підрозділів збройних сил та інших військових формувань російської федерації до кордонів України, що пояснювалося запланованими спільними російсько-білоруськими навчаннями «Союзна рішучість-2022», які розпочалися 10 лютого 2022 року.

Станом на 8 лютого 2022 року вздовж усього кордону з Україною з боку російської федерації, Республіки Білорусь та тимчасово окупованих територій України зосереджено 140 тис. військових російської федерації, включаючи повітряний та морський компонент.

З метою створення приводів для ескалації воєнного конфлікту і здійснення спроби виправдання своєї агресії перед громадянами російської федерації та світовою спільнотою, представниками влади та збройних сил російської федерації розроблено окремий план, який передбачав вчинення дій, спрямованих на введення в оману і залякування громадян російської федерації та мешканців тимчасово окупованих територій України, а також вчинення провокацій, які полягали у імітації нападів і вогневих ударів, вчинених нібито підрозділами Збройних Сил України по території російської федерації та тимчасово окупованим територіям України.

Одночасно із зазначеним передбачалося визнання керівництвом російської федерації «Донецької народної республіки» і «Луганської народної республіки» незалежними державами та отримання від них звернення з запитом про надання військової підтримки, яка викликана нібито агресією Збройних Сил України.

На виконання зазначених намірів, 15 лютого 2022 року Державна дума російської федерації звернулася до президента російської федерації з проханням

визнати незалежність «самопроголошених Донецької та Луганської народних республік».

18 лютого 2022 року керівниками російських окупаційних адміністрацій на тимчасово окупованих територіях Донецької та Луганської областей повідомлено про проведення евакуації місцевого населення тимчасово окупованих територій України до Ростовської області, що пояснювалося вигаданими застереженнями про те, що Збройні Сили України мають намір атакувати тимчасово окуповані території та здійснити їх силове повернення під контроль України.

19 лютого 2022 року вказаними особами було оголошено так звану загальну мобілізацію жителів тимчасово окупованих територій Донецької та Луганської областей.

21 лютого 2022 року керівники російських окупаційних адміністрацій на тимчасово окупованих територіях Донецької та Луганської областей звернулися до президента російської федерації з проханням визнати незалежність так званих Донецької та Луганської народних республік.

В цей же день, президент російської федерації скликав позачергове засідання Ради безпеки російської федерації, де обговорено питання щодо доцільності визнання незалежності Донецької та Луганської народних республік.

Службові особи з числа вищого керівництва російської федерації, які входять до складу Ради безпеки російської федерації, публічно підтримали звернення Державної думи російської федерації та заявили про необхідність визнання президентом російської федерації незалежності «Донецької народної республіки» та «Луганської народної республіки».

Цього ж дня президент російської федерації підписав указ про визнання незалежності Донецької народної республіки та Луганської народної республіки.

22 лютого 2022 року президент російської федерації підписав з керівниками російських окупаційних адміністрацій на тимчасово окупованих територіях Донецької та Луганської областей договори про дружбу, співробітництво та взаємну допомогу, які в той же день ратифіковані Державною думою та Радою Федерації російської федерації.

В цей же день президент російської федерації, реалізуючи злочинний план, з метою надання видимості законності дій по нападу на Україну, направив до Ради Федерації р російської федерації звернення про використання збройних сил російської федерації за межами російської федерації, яке було задоволено.

23 лютого 2022 року керівники російських окупаційних адміністрацій на тимчасово окупованих територіях Донецької та Луганської областей звернулися до президента російської федерації з проханням надати допомогу у відбитті надуманої ними воєнної агресії «українського режиму щодо населення» так званих Донецької та Луганської народних республік.

24 лютого 2022 року о 5 годині президент російської федерації оголосив про своє рішення почати військову операцію в Україні.

У подальшому цього ж дня збройними силами російської федерації, які діяли за наказом керівництва російської федерації і збройних сил російської федерації, віроломно здійснено пуски крилатих та балістичних ракет по

аеродромам, військовим штабам і складам Збройних Сил України та цивільним об'єктам, а також підрозділами збройних сил та інших військових формувань російської федерації здійснено широкомасштабне вторгнення на територію суверенної держави Україна.

У період із 5 години 24 лютого 2022 року підрозділи збройних сил та інших військових формувань російської федерації здійснювали спроби окупації українських міст, які супроводжувалися бойовим застосуванням авіації, артилерійськими та ракетними ударами, а також застосуванням броньованої техніки та іншого озброєння.

Відповідно до Указу Президента України № 64/2022 «Про ведення воєнного стану в Україні» від 24.02.2022, у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації в Україні ведено воєнний стан.

До військової агресії, ведення воєнних дій на території України та вчинення пов'язаних з цим інших злочинних діянь керівництвом збройних сил російської федерації був залучений військовослужбовець збройних сил російської федерації старший лейтенант **Борисов Олексій Сергійович**, який проходив військову службу на посаді командира 1-го мінометного взводу мінометної батареї 2-ї механізованої бригади військової частини 55115 (55-та окрема мотострілецька бригада (гірська) 41 загальновійськової армії Центрального військового округу) російської федерації, котра дислокується за адресою: російська федерація, республіка Тива, м. Кизил.

Борисов Олексій Сергійович виконував обов'язки, покладені на нього вищестоящим керівництвом збройних сил російської федерації щодо безпосереднього ведення бойових дій на території України, а також здійснення військових заходів із зайняття збройними силами російської федерації (окупації) території України, безпосередньо, с. Ягідного Чернігівського району Чернігівської області.

Так, 03.03.2022, точний час в ході розслідування не встановлений, збройні сили російської федерації, до складу яких входив військовослужбовець **Борисов Олексій Сергійович**, здійснили військове вторгнення зайняли та здійснювали контроль території с. Ягідного Чернігівського району Чернігівської області.

Борисов Олексій Сергійович, будучи озброєним автоматичною зброєю під час здійснення контролю українського с. Ягідне Чернігівського району Чернігівської області, виконуючи явно злочинний наказ командування збройних сил російської федерації, діючи з прямим умислом вчиняв жорстоке поводження з цивільним населенням за наступних обставин.

Починаючи з 03.03.2022, більш точний час в ході розслідування не встановлено, **Борисов Олексій Сергійович** разом з іншими озброєними автоматичною зброєю військовослужбовцями збройних сил російської федерації, виконуючи накази вищого військового керівництва збройних сил російської федерації, перебуваючи в зайнятому селі Ягідне Чернігівського району Чернігівської області, насильно виганяли всіх мешканців з їхніх помешкань та примусово відводили, поміщали та насильно утримували у приміщенні підвалу Ягіднянської філії «Опорного закладу Куличівська

Загальноосвітня школа I-III ступенів Іванівської сільської ради Чернігівського району Чернігівської області», що знаходиться за адресою: Чернігівська область, Чернігівський район, село Ягідне, вул. Лісова, 1а.

Усвідомлюючи те, що приміщення підвалу Ягіднянської школи необладнане вентиляційними засобами доступу свіжого повітря, немає штучного та природнього освітлення, водопостачання та водовідведення, вбиралень, достатніх меблів для сидіння та спальних місць, засобів приготування їжі, перебуває в антисанітарних умовах та непридатне до нормального проживання в ньому людей, а приміщення до нього великої чисельності цивільного населення прямо загрожуватиме життю та здоров'ю всім хто там буде утримуватися, **Борисов Олексій Сергійович** разом з іншими військовослужбовцями збройних сил російської федерації помістили та утримували в підвалі школи 347 людей, серед яких 77 дітей, та не дозволяли за власною волею покидати підвал, утримували їх у нелюдських умовах протягом тривалого часу, чим порушили вимоги ст.ст. 27, 32, 34, 147 Женевської конвенції про захист цивільного населення під час війни від 12.08.1949 та ч.ч. 1, 2 ст. 75 Додаткового протоколу до Женевських конвенцій від 12.08.1949, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I), від 08.06.1977.

Зокрема, починаючи з 03.03.2022 по 30.03.2022 в підвалі школи, який має площу 197,6 м², утримувалися 347 людей, яким була відведена площа 0,56 м² з розрахунку на одну особу. Цивільне населення насильно утримувалося російськими військовими в підвалі школи в суцільній тисняві, без доступу в приміщення свіжого повітря в задушливому просторі, без будь-якого освітлення в цілковитій темряві, без забезпечення людей питною водою та їжею, в антисанітарних умовах. Люди, що перебували в приміщенні підвалу змушені були ходити до туалету для справляння свої природніх потреб у відра та робити це у присутності інших людей, а наповнені фекаліями відра тривалий час стояли в тих же приміщеннях де знаходилися люди, допоки їм російські військові не дозволять винести їх, що є наругою над людською гідністю та психологічним катуванням.

Крім того, російські військові здійснювали мордування людей, котрих насильно утримували в підвалі школи, не забезпечуючи їх питною водою та їжею в достатній кількості, від чого люди постійно відчували спрагу та голод.

Таким чином, військовослужбовці збройних сил російської федерації здійснюючи насильницьке утримання в нелюдських умовах у підвальному приміщенні Ягіднянської школи значної чисельності цивільних осіб, створювали загрозу життю та здоров'ю людей.

Зокрема, коли потерпілі, які утримувалися у підвальному приміщенні школи, відчували кисневу недостатність та погіршення стану здоров'я просили **Борисова Олексія Сергійовича** випустити їх з підвалу на свіже повітря та надати можливість отримати медичну допомогу, але останній, охороняючи підвал школи, не дозволяв людям вийти з підвалу на вулицю та не вживав жодних заходів для можливості отримання людьми медичної допомоги.

Через нелюдські умови утримання та ненадання можливості вчасно

отримати належну медичну допомогу людям, котрі насильно утримувалися в підвалі Ягіднянської школи, у період з 09.03.2022 по 28.03.2022 в с. Ягідному померло 10 цивільних людей, а саме: Музика Дмитрій Павлович, 29.10.1930 року народження (помер 09.03.2022); Індило Анатолій Семенович, 15.02.1941 року народження (помер 10.03.2022); Луданий Анатолій Олександрович, 23.06.1951 року народження (помер 11.03.2022); Макатер Пелагія Костянтинівна, 01.01.1934 року народження (померла 13.03.2022); Нікуліна Наталія Петрівна, 05.05.1944 року народження (померла 14.03.2022); Цимбаліст Марія Ісаківна, 04.08.1936 року народження (померла 16.03.2022); Музика Марія Якимівна, 02.01.1942 року народження (померла 17.03.2022); Даценко Павло Макарович, 05.07.1935 року народження (помер 20.03.2022); Бойко Марія Титівна, 14.12.1933 року народження (померла 24.03.2022); Будченко Надія Мойсіївна, 31.05.1952 року народження (померла 28.03.2022).

При цьому тіла померлих, після настання біологічної смерті, одразу не виносилися з підвального приміщення школи, а продовжували знаходитися серед живих людей допоки російській військовій не дозволять їх винести назовні, що заподіювало значних психічних та моральних страждань людям, серед яких тривалий час знаходилися поруч тіла померлих осіб.

Поміщуючи значну кількість цивільного населення до підвального приміщення Ягіднянської школи, **Борисов Олексій Сергійович** та інші військовослужбовці збройних сил російської федерації мали на меті утримання в одному місці цивільного населення задля використання їх, як захисту («живого щита») від військових дій з боку Збройних Сил України по командному пункту збройних сил російської федерації, котрий розміщувався в будівлі Ягіднянської філії «Опорного закладу Куличівська Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів Іванівської сільської ради Чернігівського району Чернігівської області», що знаходиться за адресою: Чернігівська область, Чернігівський район, село Ягідне, вул. Лісова, 1а, чим порушили вимоги ст. 28 Женевської конвенції про захист цивільного населення під час війни від 12.08.1949 та ст. 51 Додаткового протоколу до Женевських конвенцій від 12.08.1949, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол І), від 08.06.1977.

Таким чином, **Борисов Олексій Сергійович** підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 28, ч. 1 ст. 438 КК України (порушення законів та звичаїв війни), а саме у жорстокому поводженні з цивільним населенням, інших порушеннях законів та звичаїв війни, що передбачені міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, вчинених групою осіб.

**Прокурор у кримінальному провадженні –
Прокурор відділу процесуального керівництва
у кримінальних провадженнях слідчих
територіального управління
Державного бюро розслідувань
Чернігівської обласної прокуратури**

 Сергій КРУПКО

Права підозрюваного:

Відповідно до ч. 3 ст. 42 Кримінального процесуального кодексу України підозрюваний має право:

- 1) знати, у вчиненні якого кримінального правопорушення його підозрюють, обвинувачують;
- 2) бути чітко і своєчасно повідомленим про свої права, передбачені цим Кодексом, а також отримати їх роз'яснення;
- 3) на першу вимогу мати захисника і побачення з ним до першого допиту з дотриманням умов, що забезпечують конфіденційність спілкування, а також після першого допиту - мати такі побачення без обмеження їх кількості й тривалості; на участь захисника у проведенні допиту та інших процесуальних дій; на відмову від захисника в будь-який момент кримінального провадження; на отримання правової допомоги захисника за рахунок держави у випадках, передбачених цим Кодексом та/або законом, що регулює надання безоплатної правової допомоги, в тому числі у зв'язку з відсутністю коштів на її оплату;
- 4) не говорити нічого з приводу підозри проти нього, обвинувачення або у будь-який момент відмовитися відповідати на запитання;
- 5) давати пояснення, показання з приводу підозри, обвинувачення чи в будь-який момент відмовитися їх давати;
- 6) вимагати перевірки обґрунтованості затримання;
- 7) у разі затримання або застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою - негайне повідомлення членів сім'ї, близьких родичів чи інших осіб про затримання і місце свого перебування згідно з положеннями [статті 213](#) цього Кодексу;
- 8) збирати і подавати слідчому, прокурору, слідчому судді докази;
- 9) брати участь у проведенні процесуальних дій;
- 10) під час проведення процесуальних дій ставити запитання, подавати свої зауваження та заперечення щодо порядку проведення дій, які заносяться до протоколу;
- 11) застосовувати з дотриманням вимог цього Кодексу технічні засоби при проведенні процесуальних дій, в яких він бере участь. Слідчий, прокурор, слідчий суддя, суд мають право заборонити застосовування технічних засобів при проведенні окремої процесуальної дії чи на певній стадії кримінального провадження з метою нерозголошення відомостей, які містять таємницю, що охороняється законом, чи стосуються інтимного життя особи, про що виноситься (постановляється) вмотивована постанова (ухвала);
- 12) заявляти клопотання про проведення процесуальних дій, про забезпечення безпеки щодо себе, членів своєї сім'ї, близьких родичів, майна, житла тощо;
- 13) заявляти відводи;
- 14) ознайомлюватися з матеріалами досудового розслідування в порядку, передбаченому [статтею 221](#) цього Кодексу, та вимагати відкриття матеріалів згідно зі [статтею 290](#) цього Кодексу;
- 15) одержувати копії процесуальних документів та письмові повідомлення;
- 16) оскаржувати рішення, дії та бездіяльність слідчого, прокурора, слідчого судді в порядку, передбаченому цим Кодексом;
- 17) вимагати відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу, що здійснює оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, прокуратури або суду, в порядку, визначеному законом, а також відновлення репутації, якщо підозра, обвинувачення не підтвердилися;
- 18) користуватися рідною мовою, отримувати копії процесуальних документів рідною або іншою мовою, якою він володіє, та в разі необхідності користуватися послугами перекладача за рахунок держави.

Підозрюваний, обвинувачений мають також інші процесуальні права, передбачені цим Кодексом.

Підозрюваний, обвинувачений, який є іноземцем і тримається під вартою, має право на зустріч з представником дипломатичної чи консульської установи своєї держави, яку йому зобов'язана забезпечити адміністрація місця ув'язнення.

Окрім того, на всіх стадіях кримінального провадження підозрюваний має право, у передбачених КПК України випадках, укласти угоду про примирення з потерпілим, або укласти угоду про визнання винуватості з прокурором.

Про підозру мені повідомлено, повідомлення про підозру, пам'ятка про процесуальні права та обов'язки вручені, права підозрюваного оголошені та роз'яснені.

«___» _____ 2022 року _____

Повідомлення про підозру здійснив:
Прокурор у кримінальному провадженні –
Прокурор відділу процесуального керівництва
у кримінальних провадженнях слідчих
територіального управління
Державного бюро розслідувань
Чернігівської обласної прокуратури

Сергій КРУПКО